

KORONAKYSELY III

TULOKSET

Eteläpohjalaiset matkailu- ja palvelualanyritykset

8. syyskuuta 2021

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kohti digitalisoituvaa matkailun ekosysteemiä Etelä-Pohjanmaalla –hanke

VARSAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND
REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

SeAMK

Sisällys

1. Kyselyn tarkoitus ja tausta	3
2. Johdanto ja vastaajien taustatiedot	3
2.1. Vastaajien yritysten perustiedot.....	4
2.2. Henkilöstön määrä.....	6
2.3. Muutokset henkilöstön määrässä	6
3. Koronapandemian vaikutukset liiketoimintaan ja tulevaisuudennäkymät.....	7
4. Liiketoimintaan vaikuttavat tekijät.....	9
4.1. Liiketoimintaa rajoittavat tekijät.....	10
4.2. Liiketoiminnan palautumiseen vaikuttavat tekijät	11
4.2.1 Markkinointi.....	11
4.2.2. Liikkumisrajoitukset, kotimaan matkailun suosio ja turvallisuus	12
4.2.3. Yhteistyö ja kehittäminen	13
4.2.4. Koronatartuntojen määrän kehitys ja rokotusten edistyminen.....	13
4.2.5. Taloudellinen tuki ja koordinoitunut matkailurajoitukset	14
5. Tuen tarve.....	15
5.1. Ajankohtaiset kehitystarpeet ja muutokset liiketoiminnassa	15
5.2. Koronatuet- ja rahoitus	18
5.3. Muu tuki	19
6. Muut ajankohtaiset tarpeet ja toiveet.....	20
7. Yhteenveto.....	21
LIITE 1: KYSELYLOMAKE	24

1. Kyselyn tarkoitus ja tausta

Huhtikuussa 2021 toteutettu koronakysely oli kolmas kysely, jonka tarkoituksena oli kartoittaa koronakriisin vaikutuksia matkailutoimialaan sekä kerätä ajankohtaista tietoa yritysten tulevaisuudennäkymistä ja kehittämistarpeista. Kysely oli suunnattu eteläpohjalaisille matkailu- ja palvelualan yrityksille, tapahtumajärjestäjille sekä matkailuun kytköksissä oleville yhdistyksille.

Kolmannen koronakyselyn toteutti Seinäjoen ammattikorkeakoulu osana *Kohti digitalisoitua matkailun ekosysteemiä Etelä-Pohjanmaalla*-hanketta, jota rahoittaa Varsinais-Suomen liitto. Hankkeen rahoitus on myönnetty osana alueiden matkailuelinkeinon elpymistä edistävien kehittämishankkeiden rahoitushakua (TEM). Edelliset kyselyt on toteutettu syksyllä 2020 (kysely avoinna 6.-13.10.2020) ja keväällä 2020 (kysely avoinna 21.-29.4.2020) osana *Kumppanuusverkostot matkailuelinkeinon kasvun tukena* –hanketta.

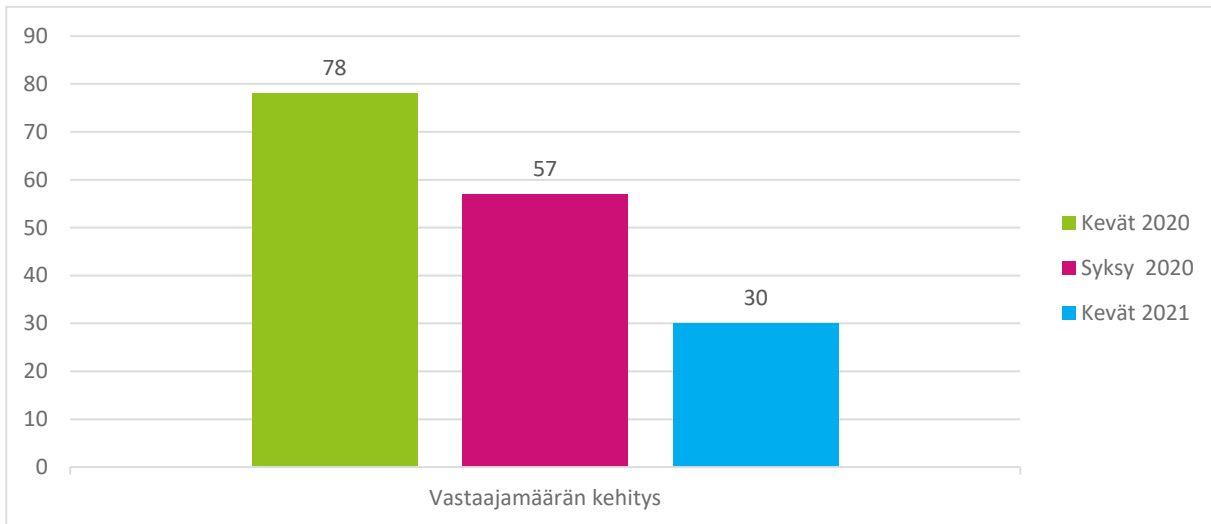
Kysely laadittiin Webropol-ohjelmalla ja kyselyn vastauslinkki lähetettiin sähköpostitse 312 matkailutoimijalle Etelä-Pohjanmaalla hyödyntäen SeAMKin Matkailun toimialarekisteriä. Kyselylinkkiä jaettiin myös Facebookissa Matkailutoimijat Etelä-Pohjanmaa –ryhmässä, ja SeAMKin matkailuhankkeiden uutiskirjeessä. Vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 30 kpl, jolloin vastausprosentiksi muodostui hieman alle 10 %.

2. Johdanto ja vastaajien taustatiedot

Tämä oli kolmas Seinäjoen ammattikorkeakoulun matkailuyrityksille toteuttama kysely, jossa selvitettiin koronapandemian vaikutuksia matkailutoimialaan. Kyselyn vastausaika oli

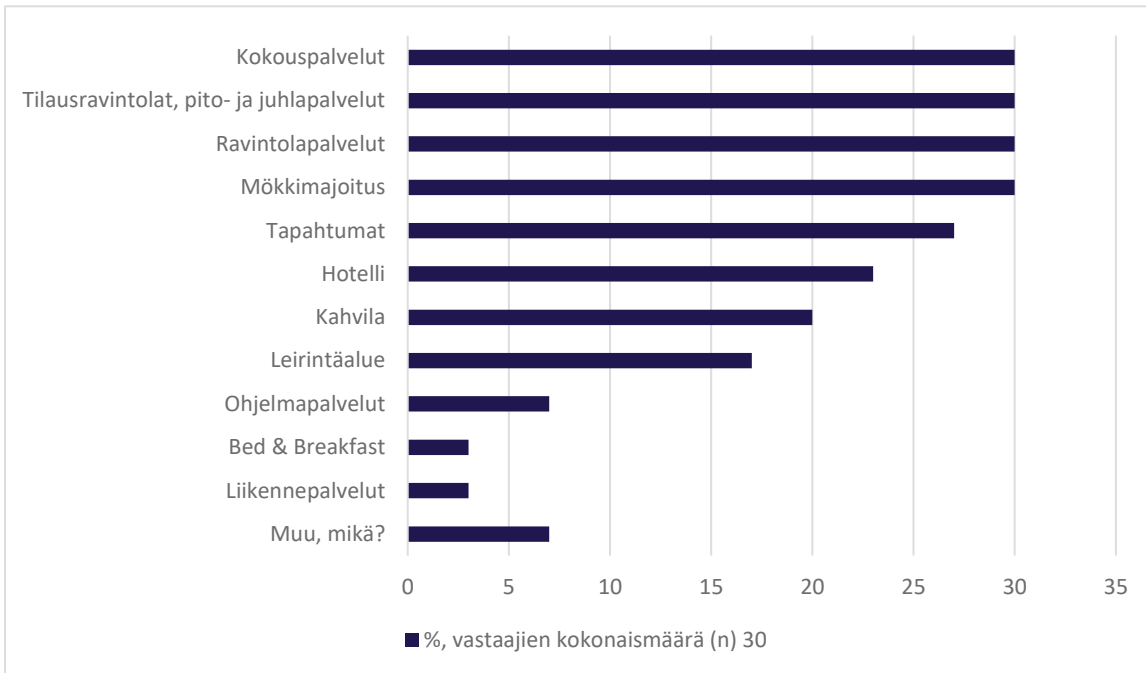
8.4.-2.5.2021 ja se keräsi 30 vastausta. Aiemmat koronakyselyt keräsivät 57 (syksy 2020) ja 78 (kevät 2020) vastausta.

Kuva 1 Koronakyselyiden vastaajamäärien kehitys

2.1. Vastaajien yritysten perustiedot

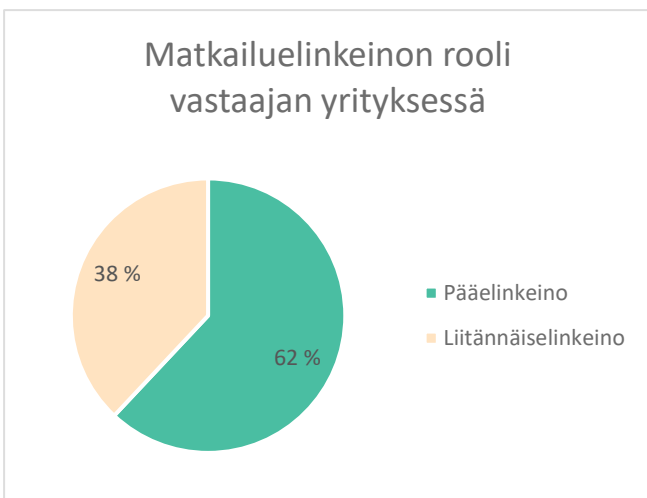
Vastaajat edustivat monipuolisesti erilaisia yrityksiä: majoitus- ja/tai ravintolapalveluita tarjoavia yrityksiä vastaajissa oli noin kaksi kolmasosaa, ja kolmannes vastaajista edusti ohjelmapalveluita, tapahtumajärjestäjiä, kokouspalveluita, liikennepalveluita, maaseutumatkailua tai matkanjärjestäjää. Vaihtoehtoja valittiin yhteensä 68 vaikka vastaajia oli 30 – tämä osoittaa kuinka monimuotoista matkailupalveluita tuottavien yritysten toiminta usein on, ja kuinka monesta erilaisesta toiminnosta yritystoiminta muodostuu.

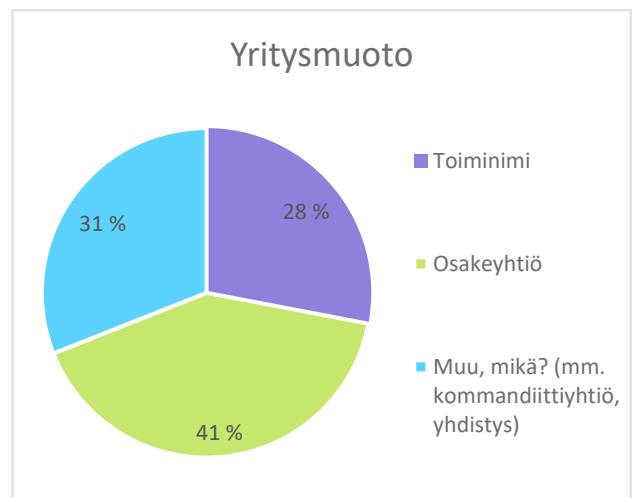
Kuva 2 Matkailupalveluiden tyyppi vastaajien yrityksissä

62% vastaajista kertoi matkailun olevan yrityksen pääelinkeino. Liitännäiselinkeinona matkailuliiketoimintaa harjoittavat yritykset vastasivat pääelinkeinonsa olevan mm. ravintolatoiminta tai maatalous. Vastaajien yrityksistä 28% toimi toiminimien alla, 41% oli osakeyhtiöitä ja 31% edusti kommandiittiyhtiöitä ja yhdistyksiä.

Kuva 4 Matkailuelinkeinon rooli vastaajan yrityksessä

Kuva 3 Vastaajien yritysten yritysmuoto

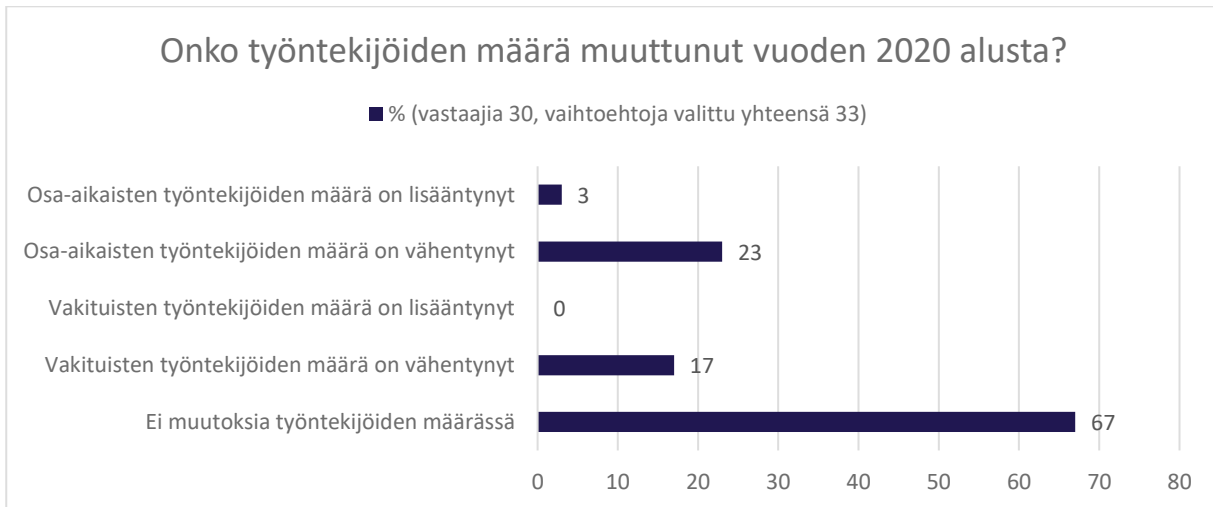

2.2. Henkilöstön määrä

Vastaajat edustivat yrityksiä, joissa kokoaikaisen henkilöstön määrä (mukaan lukien yrittäjä) vaihteli 0-130 välillä ja osa-aikaisen henkilöstön 0-50 välillä. Kysyttäessä kuinka monta henkilöä yritys tällä hetkellä työllistää yrittäjä mukaan lukien, vastaajista (n=29) 10% vastasi ettei yrityksessä tällä hetkellä ole yhtäkään kokoaikaista työntekijää, vaan yritystoiminta työllistää 1-3 osa-aikaista työntekijää. Noin puolet vastaajayrityksistä työllisti 1-2 kokoaikaista työntekijää: 34% vastaajista kertoi yrityksessä olevan yksi kokoaikainen työntekijä ja 0-3 osa-aikaista, ja 17% työllisti kaksi kokoaikaista ja 0-4 osa-aikaista työntekijää.

2.3. Muutokset henkilöstön määrässä

67% vastaajista totesi, ettei työntekijöiden määrä ole muuttunut vuoden 2020 alun jälkeen. 17% vastaajista kertoi vakituisten työntekijöiden määrän vähentyneen ja 23% kertoi osa-aikaisten/sesonkityöntekijöiden määrän vähentyneen. Vain yksi vastaaja kertoi osa-aikaisten/sesonkityöntekijöiden määrän lisääntyneen, ja yhdessäkään vastaajayrityksistä ei vakituisten työntekijöiden määrä ole lisääntynyt vuoden 2020 alun jälkeen. Vaikka ”normaalitilanteessa” olisi kasvua ollut odotettavissa, korona on vaikuttanut myös alan työllistävyyteen. Yksi syy suhteellisen vähäisille työllistävyyden vaikutuksille on matkailuyritysten pieni koko, usein matkailuyritykset ovat 1-2 henkilöä työllistäviä mikroyrityksiä. Työn määrän vähenemisen syiksi vastaajat mainitsivat matkailijakadon, koronarajoitusten vaikutukset aukioloaikoihin sekä tilausten ja liikevaihdon romahtamisen.

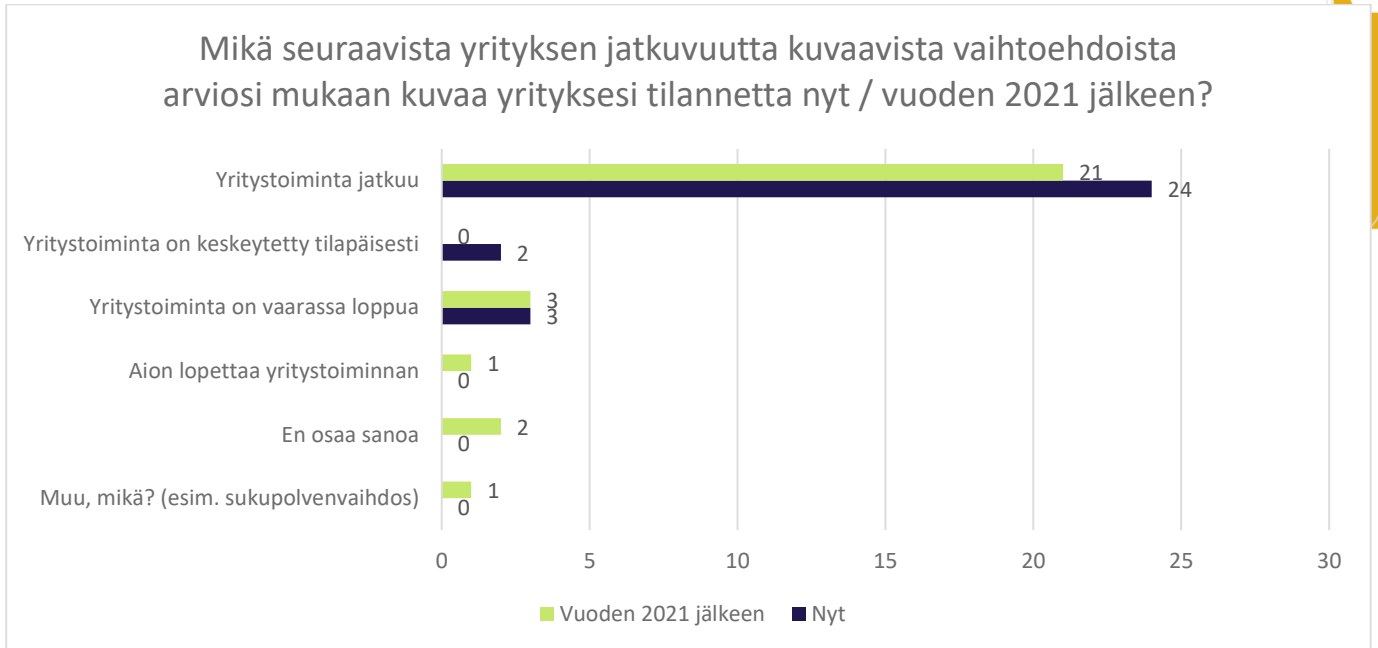

Kuva 5 Työntekijöiden määrän muutos

3. Koronapandemian vaikutukset liiketoimintaan ja tulevaisuudennäkymät

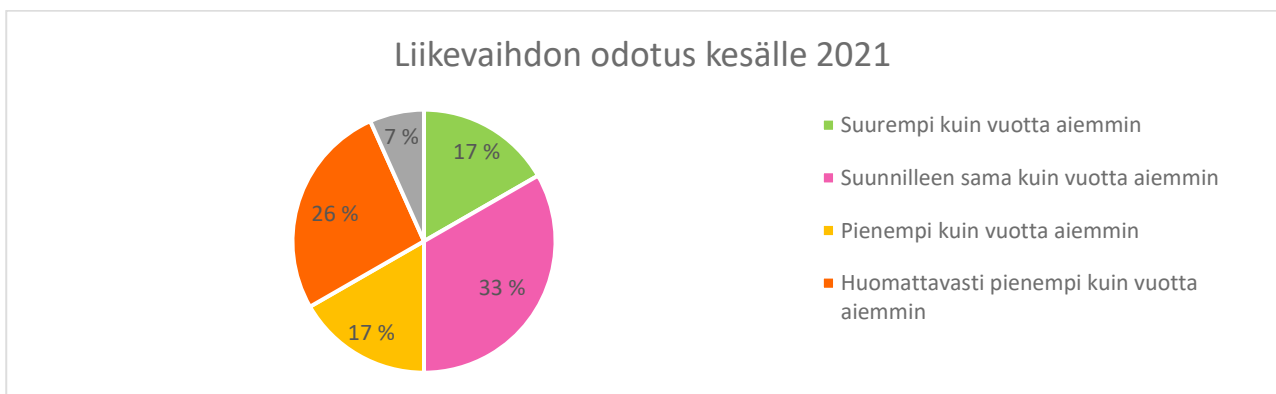
Kysyttäessä onko koronapandemialla ollut minkäänlaisia positiivisia vaikutuksia liiketoimintaan, 50% kyselyn vastaajista otti asiaan kantaa, ja 20% totesi että positiivisiakin vaikutuksia on ollut. Positiivisia vaikutuksia ovat olleet esimerkiksi: lähialueen asukkaiden määrän lisääntyminen asiakaskunnassa, kotimaanmatkailun suosion kasvu sekä se, että henkilöstön kouluttamiseen ja liiketoiminnan kehittämiseen on ollut aikaa.

Tämänhetkisestä tilanteesta ja tulevaisuudennäkymistä kysyttäessä 80% vastasi yritystoiminnan jatkuvan toistaiseksi, ja 70% yritystoiminnan jatkuvan myös vuoden 2021 jälkeen. Joka viiden vastaaja totesi yritystoiminnan olevan vaarassa loppua: 10% vastaajista totesi, että yritystoiminta on vaarassa loppua jo nyt, ja toiset 10% (eri vastaajat) että yritystoiminta on vaarassa loppua vuoden 2021 jälkeen.

Kuva 6 Vastaajien arvio yrityksen tilanteesta nyt ja vuoden 2021 jälkeen

43% vastaajista odottaa kesän 2021 liikevaihdon olevan pienempi tai huomattavasti pienempi kuin kesän 2020. Puolet vastaajista odottaa kesän 2021 olevan vähintään kesää 2020 vastaava: 33% vastaajista arvioi kesän 2021 liikevaihdoksi suunnilleen saman kuin edellisenä kesänä, ja edellistä kesää parempaa tulosta ennakoivat 17% vastaajista.

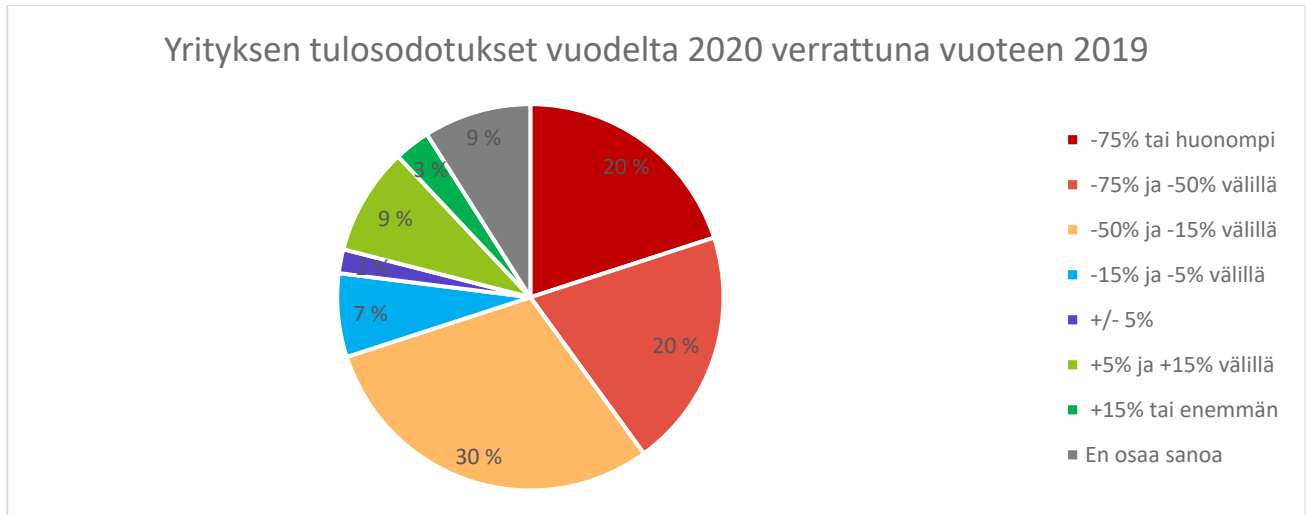

Kuva 7 Odotettu liikevaihto tulevalta kesältä

Syksyllä 2020 toteutetussa kyselyssä 77% vastaajista arvioi, että vuoden 2020 tulos tulee olemaan edellisvuotta huonompi, ja vain 12% arvioi vuoden 2020 tuloksen ylittävän edellisvuoden (2019) tuloksen.

Kuva 8 Tulosodotukset vuodelta 2020 verrattuna vuoteen 2019, luvut syksyn 2020 koronakyselystä

4. Liiketoimintaan vaikuttavat tekijät

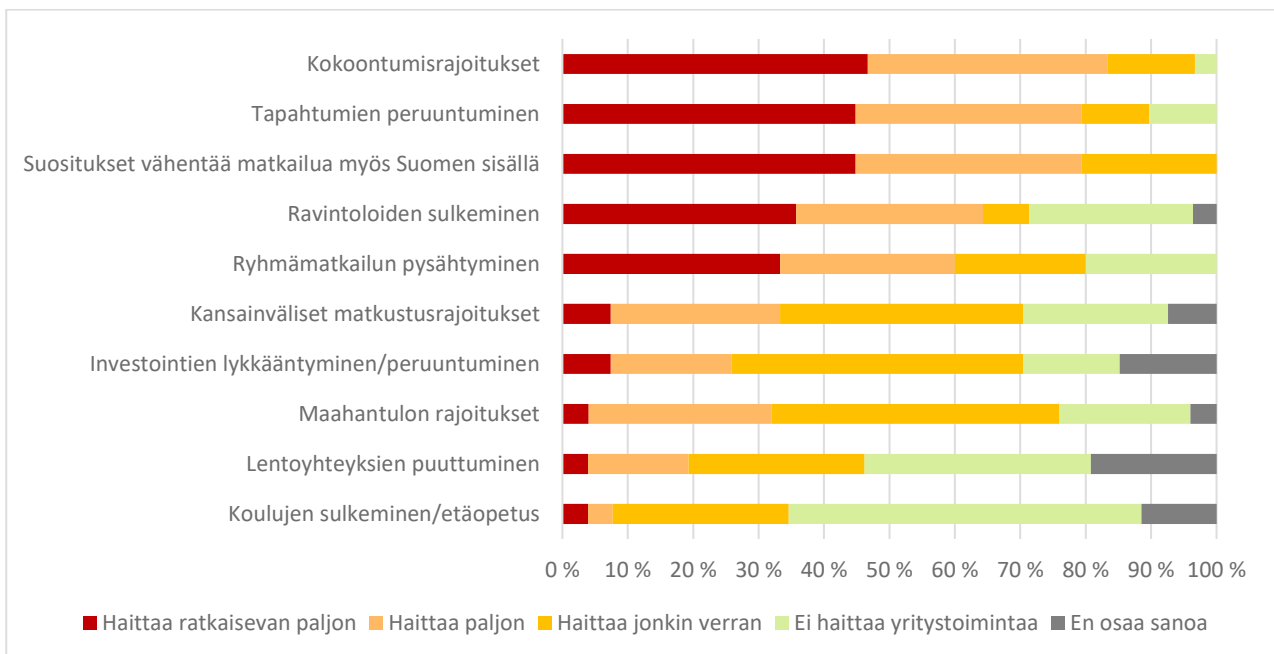
Kyselyssä kartoitettiin liiketoimintaa hankaloittavia tekijöitä sekä sitä, mitkä ulkopuoliset tekijät vaikuttavat yritysten liiketoiminnan palautumiseen. Olennaista tulosten kannalta on se, että vaikka Etelä-Pohjanmaan koronatilanne palautui perustasolle 23.3.2021, on voimassa ollut ravintolasulku jatkunut 28.3.2021 asti, ja maaliskuussa 2021 oli voimassa 10 henkilön kokoontumisrajoitus, joka huhtikuussa 2021 nousi 20 henkilöön. Vaikka siis huhtikuussa on ollut edellytykset avata liiketoimintaa myös ravitsemuspalveluissa, on kokoontumisrajoitukset todellisuudessa vaikeuttaneet kannattavan liiketoiminnan ylläpitämistä.

4.1. Liiketoimintaa rajoittavat tekijät

Ratkaisevan paljon tai paljon liiketoimintaa haittaaviksi asioiksi koettiin etenkin kokoontumisrajoitukset (83% vastaajista), tapahtumien peruuntuminen (79%) sekä suositukset vähentää matkailua myös Suomen sisällä esimerkiksi THL:n ja hallituksen toimesta (100% vastaajista vastasi tämän haittaavan yritystoimintaa jonkin verran, paljon tai ratkaisevan paljon).

Ravintoloiden sulkeminen haittasi toimintaa paljon tai ratkaisevan paljon lähes kahdessa kolmasosassa (64%) vastaajien yrityksistä, ja neljäsosan (25%) yritystoimintaa se ei haitannut ollenkaan. Ryhmämatkailun pysähtyminen haittasi yritystoimintaa paljon tai ratkaisevan paljon 60% vastaajien yrityksistä, 20% se haittasi jonkin verran ja 20% vastasi, ettei se haittaa yritystoimintaa ollenkaan.

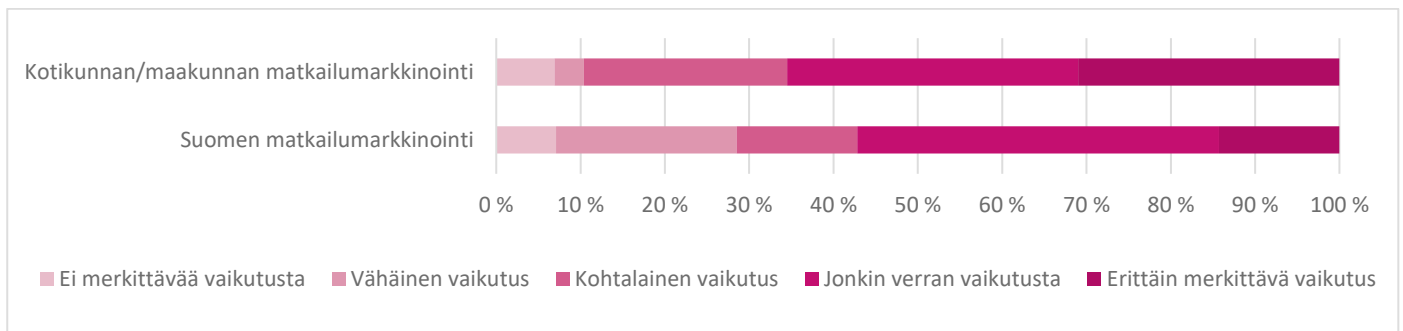
Kuva 9 Arvio erilaisten asioiden vaikutuksesta yritystoimintaan (n=30)

4.2. Liiketoiminnan palautumiseen vaikuttavat tekijät

4.2.1 Markkinointi

Matkailumarkkinoinnissa vastaajat kokivat merkittävimmäksi kotikunnan/maakunnan matkailumarkkinoinnin: kaksi kolmasosaa vastaajista arvioi sillä olevan merkittävä tai erittäin merkittävä vaikutus liiketoiminnan palautumiseen, ja kohtalaiseksi sen merkityksen arvioi neljäsosa vastaajista. Suomen matkailumarkkinointia merkittävänä tai erittäin merkittävänä piti 57% vastaajista ja kohtalaisen merkittävänä sitä piti 14%. (Suomen matkailumarkkinointia ei merkittävänä tai vain vähän merkittävänä siis piti 29% ja kotikunnan/maakunnan matkailumarkkinointia 10%).

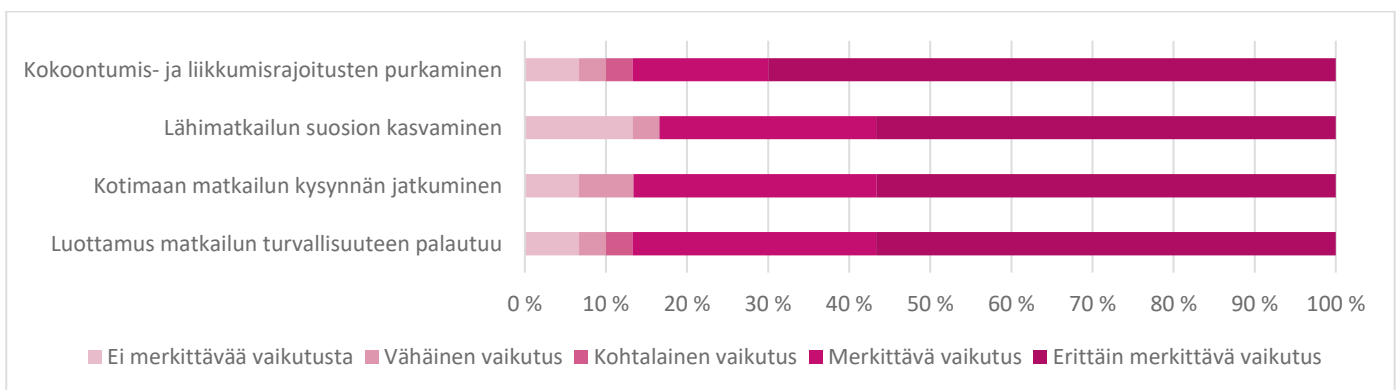
Kuva 10 Arvio ulkopuolisten tekijöiden vaikutuksesta yritystoimintaan, kevät 2021

4.2.2. Liikkumisrajoitukset, kotimaan matkailun suosio ja turvallisuus

Kysyttäessä erilaisten ulkopuolisten tekijöiden vaikutusta yrityksen liiketoiminnan palautumiseen, 90% vastaajista arvioi tärkeäksi liikkumis- ja kokoontumisrajoitusten purkamisen: 70% vastaajista arvioi liikkumis- ja kokoontumisrajoitusten purkamisella olevan erittäin merkittävä vaikutus yritystoimintaan, ja 20% arvioi sen merkityksen olevan kohtalainen tai melko suuri. Syksyllä 2020 96% vastaajista oli arvioinut liikkumis- ja kokoontumisrajoitusten purkamisen jonkin verran merkittäväksi tai erittäin merkittäväksi liiketoiminnan palautumisessa.

Lähimatkailun suosion kasvaminen jakoi vastaajia: 17% vastaajista arvioi, ettei sillä ole merkittävää vaikutusta tai sillä on korkeintaan vähäinen vaikutus liiketoiminnan palautumiseen, kun taas 83% vastaajista arvioi sillä olevan merkittävä tai erittäin merkittävä vaikutus. Kotimaan matkailun kysynnän jatkumisen ja matkailun turvallisuutta kohtaan koetun turvallisuuden palautumisen vaikutukseksi vastaajista 87% arvioi olevan merkittävä tai erittäin merkittävä. Syksyllä 2020 91% vastaajista oli sitä mieltä, että lähimatkailun suosion kasvamisella sekä kotimaan matkailun kasvun jatkumisella on jonkin verran tai erittäin paljon merkitystä liiketoiminnan palautumisessa.

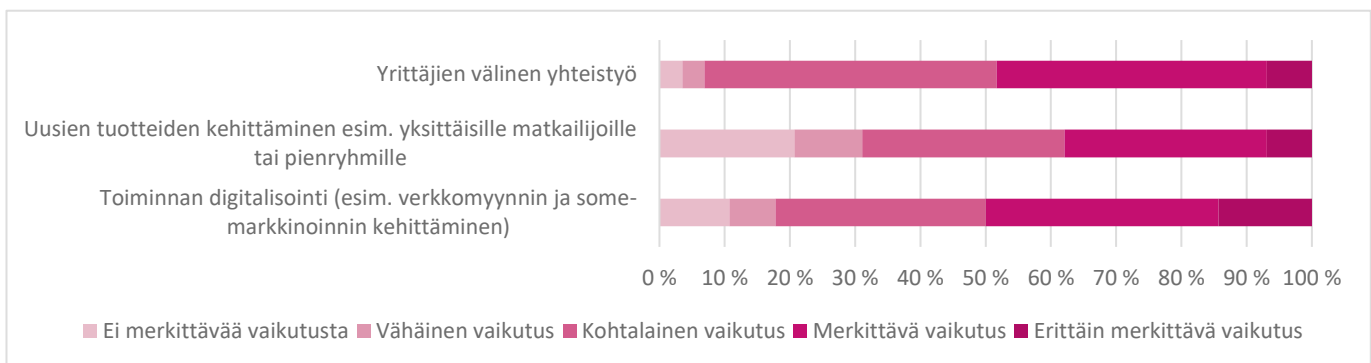
Kuva 11 Arvio ulkopuolisten tekijöiden vaikutuksesta yritystoimintaan, kevät 2021

4.2.3. Yhteistyö ja kehittäminen

Yrittäjien välisen yhteistyön ja uusien tuotteiden kehittämisen erittäin merkittäväksi koki vain 7% vastaajista, mutta valtaosa vastaajista koki ne kohtalaisen merkittävänä tai merkittävänä asioina liiketoiminnan palautumisessa (yrittäjien välinen yhteistyö 86%, uusien tuotteiden kehittäminen esimerkiksi yksittäisille matkailijoille tai pienryhmille 62%). Toiminnan digitalisointia merkittävänä tai erittäin merkittävänä piti puolet (50%) vastaajina ja kohtalaisen merkittävänäkin 32% vastaajista.

Syksyllä 2020 yrittäjien välisen yhteistyön tiivistämisen joki erittäin merkittäväksi 12% vastaajista, ja jonkin verran merkittäväksi 62% vastaajista. Uusien liiketoimintamallien ja palveluiden kehittämistä jonkin verran merkittävänä tai erittäin merkittävänä piti 68%.

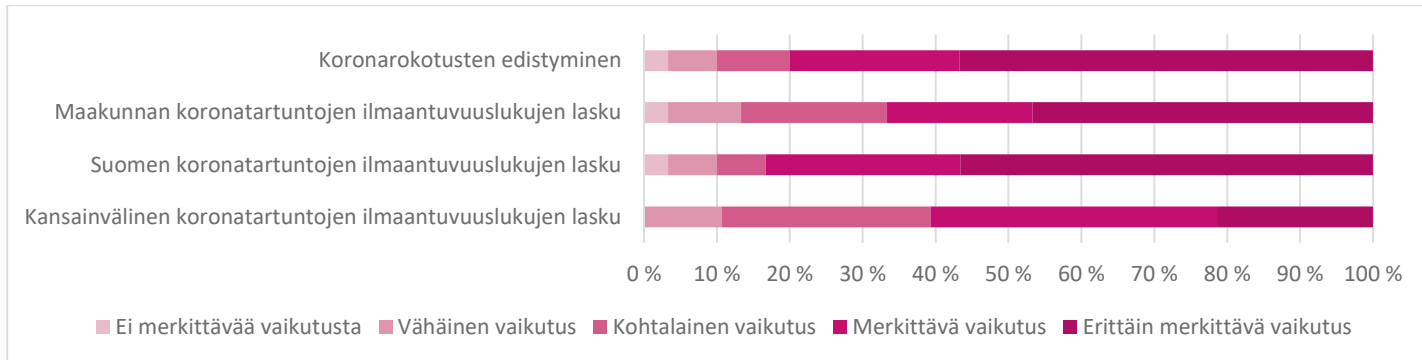
Kuva 12 Arvio erilaisten tekijöiden vaikutuksesta yritystoimintaan, kevät 2021

4.2.4. Koronatartuntojen määrän kehitys ja rokotusten edistyminen

90% vastaajista oli sitä mieltä, että koronarokotusten edistymisellä on kohtalainen, merkittävä tai erittäin merkittävä vaikutus liiketoiminnan palautumiseen. Mielenpide rokotteen osalta on säilynyt hyvin samankaltaisena: syksyllä 2020 87% vastaajista oli sitä mieltä, että rokotteen tulo markkinoille on jonkin verran tai erittäin merkittävä tekijä liiketoiminnan palautumisessa.

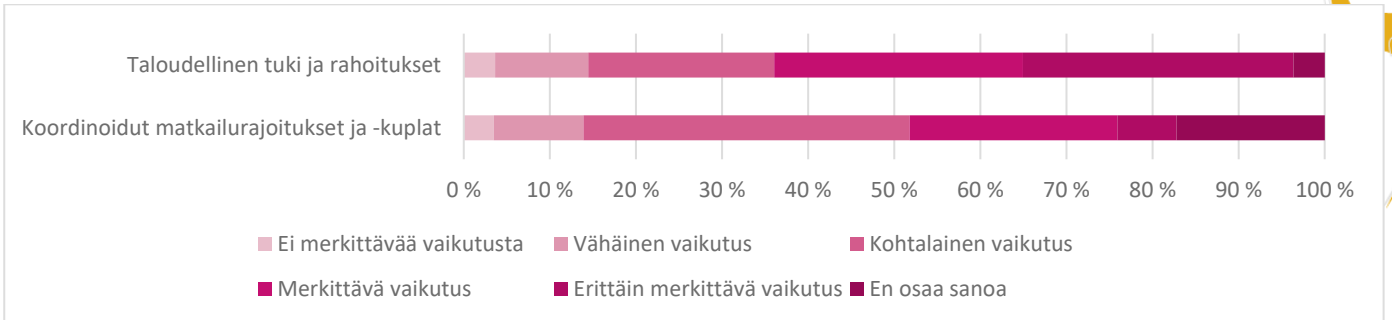
67% vastaajista piti merkittävänä tai erittäin merkittävänä tekijänä Etelä-Pohjanmaan koronatartuntojen ilmaantuvuuslukujen laskua, 83% piti merkittävänä tai erittäin merkittävänä Suomen koronatartuntojen ilmaantuvuuslukujen laskua ja kansainvälisten koronatartuntojen ilmaantuvuuslukujen laskua merkittävänä tai erittäin merkittävänä piti 61%.

Kuva 13 Arvio ulkopuolisten tekijöiden vaikutuksesta yritystoimintaan, kevät 2021

4.2.5. Taloudellinen tuki ja koordinoitujen matkailurajoitukset

Taloudellisella tuella ja rahoituksilla 61% vastaajista koki olevan merkittävä tai erittäin merkittävä vaikutus liiketoiminnan palautumisessa. Koordinoitujen matkailurajoitusten ja -kuplien vaikutus liiketoiminnan palautumiseen oli vastaajien keskuudessa epävarma: 17% vastasi ettei osaa arvioida millainen vaikutus niillä voisi yritystoimintaan olla ja 52% arvioi niillä olevan korkeintaan kohtalainen vaikutus. Erilaisia koronakuplia on kokeiltu eri puolilla Suomea ja maailmaa, mutta niiden hyödyt ja toteutus eivät välttämättä ole selkeitä monille alan toimijoille, ja tämä on voinut osaltaan vaikuttaa siihen, ettei niitä koettu merkittäviksi.

Kuva 14 Arvio ulkopuolisten tekijöiden vaikutuksesta yritystoimintaan, kevät 2021

5. Tuen tarve

5.1. Ajankohtaiset kehitystarpeet ja muutokset liiketoiminnassa

Ajankohtaisimmiksi kehitystarpeiksi vastaajayrityksissä nousivat ”uusien asiakasryhmien houkuttelevuus” (69% kyselyyn vastanneista oli valinnut tämän) sekä sähköisten kanavien hyödyntäminen myynnissä ja markkinoinnissa (54%).

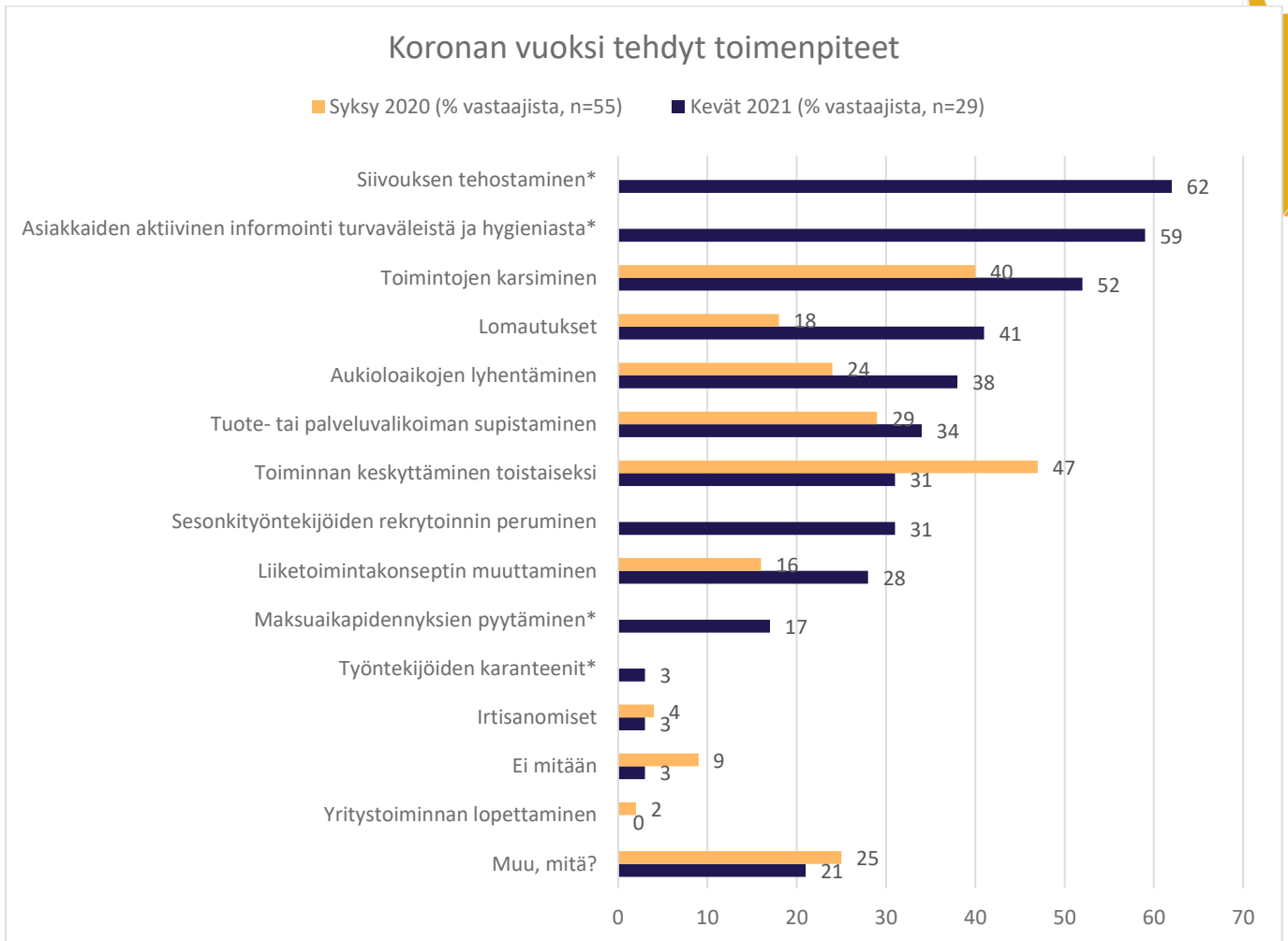

Kuva 15 Ajankohtaiset kehitystarpeet, kevät 2021

Koronan vuoksi yrityksissä oli erityisesti jouduttu tehostamaan siivousta (60% kyselyn vastaajista) sekä aktiivisesti informoimaan asiakkaita koronaturvallisuuteen liittyvistä toimista, kuten turvavälit ja hygienia (57% vastaajista). Vastaajista 50% vastasi, että yrityksen toimintoja oli jouduttu karsimaan, 40% kertoi että lomautuksia oli jouduttu tekemään, ja 30% vastaajista vastasi, että sesonkityöntekijöiden rekrytoiminen oli jouduttu perumaan keväällä 2021. 30% vastaajista kertoi keväällä 2021 että yrityksen liiketoiminta on jouduttu toistaiseksi keskeyttämään, ja 27% että liiketoimintakonseptia on koronan vuoksi muutettu. Harvinaisempia koronan aiheuttamia toimenpiteitä olivat esimerkiksi maksuaikapidennyksien pyytäminen (17%), irtisanomiset (3%), työntekijöiden karanteenit (3%) ja uudistusten karsiminen (3%). Muiksi koronan aiheuttamiksi toimenpiteiksi vastattiin muun muassa joustaminen peruutusehdoista, uudistusten karsiminen sekä asiakastapaamisten vähentäminen.

Kuva 16 Koronan vuoksi tehdyt toimenpiteet yrityksissä, syksy 2020 ja kevät 2021.

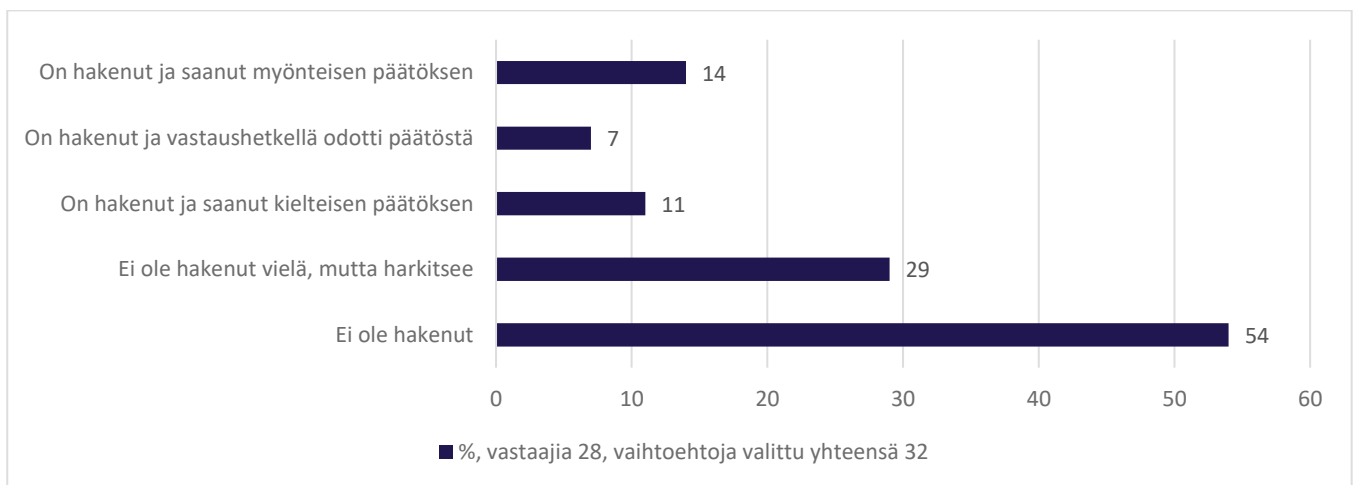
* = kevään 2021 kyselyyn lisätty vaihtoehto, ei vertailudataa

Koronakriisin pitkittyminen näkyy vertailutiedoissa: lomautuksia oli jouduttu kevääseen 2021 mennessä tekemään jopa 41% vastaajayrityksistä, kun syksyllä 2020 vastaava osuus oli 18%. Myös toimintojen karsiminen, aukioloaikojen lyhentäminen ja tuote- tai palveluvalikoiman supistaminen keräsivät suuremman vastaajaosuuden kuin syksyn 2020 kysely.

5.2. Koronatuot- ja rahoitus

14% vastaajista oli hakenut koronatukea (aikaväli 10/2020 – 4/2021) ja saanut myönteisen päätöksen, 11% vastaajista oli hakenut, mutta saanut kielteisen päätöksen. 7% vastaajista odotti kyselyyn vastaamisen aikana päätöstä tukihakemukseen.

Kuva 17 Koronatukien ja -rahoituksen hakeminen aikavälillä 10/2020 - 4/2021

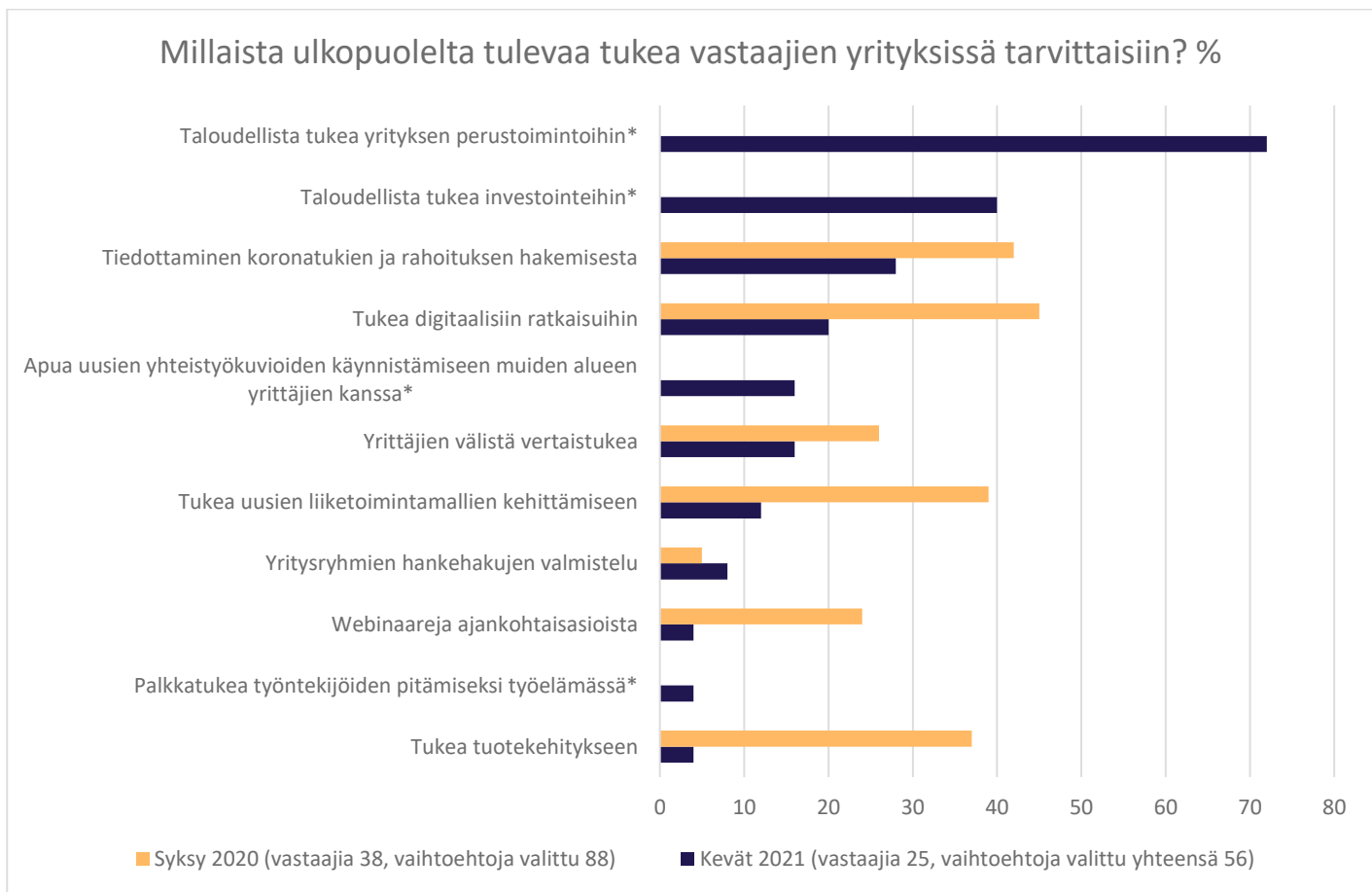
29% kysymyksen vastaajista kertoi, ettei ole ajanjaksolla 10/2020 – 4/2021 hakenut vielä koronatukea, mutta harkitsee. Puolet heistä (4 vastaajaa) harkitsi yritysten kustannustuen hakemista, ja yksi vastaaja Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) kulttuurialan yhteisöille suunnattua koronatukea.

Kyselyn vastaajista noin puolet ei ollut hakenut mitään koronatukea aikavälillä 10/2020 – 4/2021. Suurimmat syyt tähän oli, että hakukriteerit olivat liian tiukat ja/tai mikään tukimuoto ei sopinut vastaajan yritykselle/toimialalle. Eräs vastaaja kertoi, ettei ole hakenut tukea, koska haki tukea kesällä 2020, mutta sai hylkäävän päätöksen, koska yrityksen toimintoihin kuuluu myös viljelyä.

5.3. Muu tuki

Kysyttäessä millaista ulkopuolelta tulevaa tukea yrityksissä tarvittaisiin, aineistosta nousi selkeä tarve taloudelliseen tukeen sekä ajankohtaisen tiedon saamiseen rahoituksista ja tukimuodoista. Selvästi suosituin vaihtoehto oli taloudellinen tuki yrityksen perustoimintoihin. Suositujia vaihtoehtoja olivat myös ”taloudellista tukea investointeihin” sekä ”tiedottaminen koronatuken ja rahoituksen hakemisesta”.

Kuva 18 Ulkopuolisen tuen tarve

* = kevään 2021 kyselyyn lisätty vaihtoehto, ei vertailudataa

Syksyllä 2020 toteutetussa kyselyssä yritysten tarvetta rahalliselle tuelle kartoitettiin avoimen kysymyksen kautta, mutta siihen tulleet vastaukset heijastavat samaa tarvetta, joka tuli esiin kevään 2021 kyselyssä: yrityksissä tarvitaan rahallista tukea ensisijaisesti kiinteisiin kustannuksiin, kuten vuokriin, vakuutuksiin ja muihin laskuihin. Myös taloudellisen tuen tarve investointeihin, kalustohankintoihin ja kehittämiseen nousi esiin, sekä ALV-alennuksen toivominen tilanteen helpottamiseksi. Syksyn 2020 ja kevään 2021 välillä on erityisesti laskenut tuen tarve digitaalisiin ratkaisuihin, uusien liiketoimintamallien ja tuotteiden kehittämiseen sekä webinaarien toivominen ajankohtaisasioista. Tähän muutokseen on voinut vaikuttaa kyselyiden ajankohtien välissä tarjotut koulutukset ja webinaarit: esimerkiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Visit Lakeus ovat syksyn 2020 ja kevään 2021 välillä järjestäneet maakunnan matkailuyrityksille työpajoja, joissa on käsitelty muun muassa digitaalisuutta sekä kestäväää liiketoimintaa. Tuen tarve yritysryhmien hankehakujen valmistelussa on kasvanut syksystä 2020, ja osaksi syynä voi olla tietoisuuden kasvu: yritysryhmähankkeiden tarvetta on kartoitettu keväällä ja tietoa rahoitusmahdollisuuksista on jaettu erilaisissa alueellisissa verkkotapahtumissa. Koronakriisin pitkittyessä yritykset voivat myös nähdä selkeämmin konkreettisen kehittämistarpeet ja koronapandemian aiheuttamat uudenlaiset palvelutarpeet, jonka vuoksi yleinen ilmapiiri yritysryhmähankkeille voi olla aiempaa myönteisempi.

6. Muut ajankohtaiset tarpeet ja toiveet

Vastaajille annettiin kyselyn lopussa mahdollisuus tarkentaa yrityksen ajankohtaisia tarpeita tukeen ja toiminnan kehittämiseen liittyen, sekä kertoa vapaasti tilanteestaan (kysymykset 17 ja 18). Ajankohtaisissa tarpeissa huhtikuussa 2020 korostui nimenomaan tarve taloudelliselle tuelle, sillä koronavuosi on monesta yrityksestä syönyt ”pahan päivän varalle” kerätyt puskurirahat, jonka vuoksi edes yrityksen perustoimintoja on vaikeaa pitää yllä. Vapaassa sanassa tuli esiin toive ruokaravintoloiden ja alkoholinmyynnillä tilin tekevien eriyttäminen sulkutilanteissa, sekä kesän tapahtumien perumisien negatiivinen vaiku-

tus myös majoituspalveluiden tuottajiin. Kotimaan matkailun merkitys korostuu epävarmana aikana, ja suomalaisten toivottiin löytävän tiensä kesälomilla kotimaisten matkailupalveluiden äärelle.

7. Yhteenveto

Kyselyn julkaisuhetkellä keväällä 2021 oli kulunut jo yli vuosi siitä, kun koronapandemian vaikutukset alkoivat näkyä Suomessa sekä tartuntoina että matkustamisen ja liiketoiminnan rajoituksina. Vaikka kesä 2020 oli kotimaan matkailun osalta vilkas, syksyn ja talven aikana huonontunut koronatilanne, kevään 2021 ravintolasulku sekä merkittävien kesätahtumien peruuntuminen (Provinssirock, Tangomarkkinat, Nummirock) toivat yrityksiin epävarmuutta kesäkauteen 2021 valmistautuessa. Kyselyn vastausajan jälkeen touko-kuussa 2021 Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) linjasi, että ulkotiloissa ei enää edellytetä turvavälejä, joka osaltaan helpotti ulkotapahtumien järjestämistä ja turvallisuusveloitteiden valvomista.

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri on ollut pandemian perustasolla 23.3.2021 alkaen ja koronarokotusten kattavuus maakunnassa on kasvanut kevään ja kesän aikana suurin piirtein samaa tahtia muiden maakuntien kanssa. Huolta on kuitenkin aiheuttanut altistumiset sekä viruksen delta-variantin ilmaantuvuuden kasvu. Kevään 2021 kyselyn vastaajista 80% vastasi yritystoiminnan jatkuvan toistaiseksi, ja 70% yritystoiminnan jatkuvan myös vuoden 2021 jälkeen. 43% vastaajista odotti kesän 2021 liikevaihdon olevan heikompi kuin kesällä 2020, ja vain 17% odotti tulevan kesän olevan liikevaihdoltaan parempi kuin edellinen. Vastaajien keskuudessa oli siis epävarmuutta liiketoiminnan kannattavuuden jatkumisesta, ja nopeat vaihtelut Etelä-Pohjanmaan ja ympäröivien maakuntien tautitilanteessa kevään aikana sekä vaihtelevat koronarajoitukset ja -ohjeistukset ovat suurella todennäköisyydellä osaltaan vaikuttaneet siihen.

Liiketoimintaa haittaaviksi asioiksi koettiin etenkin kokoontumisrajoitukset, tapahtumien peruuntuminen ja suositukset vähentää matkailua myös Suomen sisällä (yli 40% vastasi näiden haittaavan liiketoimintaa ratkaisevan paljon). Vastaajista 87% arvioi kotimaan matkailun kysynnän jatkumisen ja matkailun turvallisuutta kohtaan koetun turvallisuuden palautumisen olevan merkittävä tai erittäin merkittävä tekijä liiketoiminnan palautumisessa.

Ajankohtaisimmiksi kehitystarpeiksi vastaajayrityksissä nousivat *uusien asiakasryhmien houkutteleminen* (69%) sekä *sähköisten kanavien hyödyntäminen myynnissä ja markkinoinnissa* (54%). Tästä huolimatta, tukea digitaalisiin ratkaisuihin vastasi kaipaavansa vain 20% vastaajista (vrt. 45% syksyllä 2020). Keväällä 2021 tarpeellisimmiksi ulkopuolisen tuen muodoiksi nousi taloudellinen tuki niin yrityksen perustoimintojen ylläpitämiseen kuin myös investointeihin. Kyselyn vastaajista 54% ei kuitenkaan ollut hakenut mitään koronatukia aikavälillä talven tai kevään aikana, ja yleisin syy tähän oli, että hakukriteerit olivat liian tiukat ja/tai mikään tukimuoto ei sopinut vastaajan yritykselle/toimialalle. Koronakriisin pitkittyessä ja sopivien tukirahoitusten puuttuessa yritysten kiinnostus yritysryhmähankkeita kohtaan on kuitenkin hieman kasvanut, ja niiden hakemiseen tullaan tarjoamaan yrityksille apua Seinäjoen ammattikorkeakoulun *Guide – tiedolla kestävää matkailua* -hankkeen toimenpiteissä.

Kesä 2021 oli kotimaanmatkailun osalta vilkas, mutta huolta matkailutoimialalla aiheuttaa epävarmuus kotimaanmatkailun suosion jatkosta: kesällä 2021 kansainväliset matkustusrajoitukset olivat yhä tiukkoja, mutta tuleeko ulkomaanmatkailun vapautuminen johtamaan asiakaskatoon myöhemmin? Nyt kun suomalaiset ovat sankoin joukoin innostuneet matkaillemaan kotimaassa, tulee kiinnittää erityistä huomiota seikkoihin ja toimenpiteisiin, jotka edesauttavat tämän trendin säilyttämistä. Etelä-Pohjanmaan alueella on kerätty seurantatietoa koronapandemian vaikutuksista matkailutoimialaan keväästä 2020 lähtien kolmen koronakyselyn avulla. Syksyllä 2021 seurantatiedon kerääminen jatkuu osittain erilaisessa muodossa Etelä-Pohjanmaan matkailubarometrin avulla, josta tulee vuosittain toteutettava

yrittäjien näkemyksiä ja suhtautumista lähitulevaisuuteen kartoittava verkkokysely. Seurantatietoa hyödynnetään kehittämistoimien ohjaamisessa sinne, missä siitä on eniten hyötyä sekä ylipäättään toimialan kehittämistoimenpiteiden suunnittelussa.

Seinäjoella 3.9.2021

Kohti digitalisoituvaa matkailun ekosysteemiä –hanke

Elina Hirvonen, projektikoordinaattori

p. 040 830 1240, elina.hirvonen@seamk.fi

Liite 1: Kyselylomake

Koronakysely III

Tervetuloa vastaamaan kyselyyn!

Vastaamalla olet mukana tuottamassa ajankohtaista tietoa koronapandemian vaikutuksista matkailualaan Etelä-Pohjanmaalla. Kysely on anonyymi, kaikki kysymykset ovat vapaaehtoisia, ja lopussa voit halutessasi myös vapaamuotoisesti kertoa yrityksesi tilanteesta. Vastausaikaa on 2.5.2021 asti.

Kysely toteutetaan osana Kohti digitalisoituvaa matkailun ekosysteemiä Etelä-Pohjanmaalla -hanketta, jota rahoittaa Varsinais-Suomen liitto, Alueiden matkailuelinkeinon elpymistä edistävät kehittämishankkeet.

Alla olevasta linkistä pääset tutustumaan tietosuojaselosteeseen.

[Tietosuojaseloste \(SeAMK Webropol\)](#)

1. Yrityksen matkailupalveluiden luonne, voit valita useamman vaihtoehdon

- Hotelli
- Huoneistohotelli
- Hostelli
- B&B
- Mökkimajoitus
- Leirintäalue
- Ravintolapalvelut
- Kahvilat
- Tilausravintolat, pito- ja juhlapalvelut
- Ohjelmapalvelut
- Tapahtumat
- Käynti- ja/tai ostoskohde
- Kokouspalvelut
- Alueorganisaatio tai alueellinen matkailutoimisto
- Liikennepalvelut
- Muu, mikä?

2. Yritysmuoto

- Toiminimi
- Osakeyhtiö
- Muu, mikä?

3. Matkailuliiketoiminta on yritykseni...

- Pääelinkeino
- Litännäiselinkeino, yrityksen pääelinkeino on:

4. Työntekijöiden määrä tällä hetkellä yrittäjä mukaan lukien?

Kokoaikaiset

Osa-aikaiset

5. Onko yrityksen työntekijöiden määrä muuttunut vuoden 2020 alusta?

- Ei
- Vakituisten työntekijöiden määrä on vähentynyt
- Vakituisten työntekijöiden määrä on lisääntynyt
- Osa-aikaisten/sesonkityöntekijöiden määrä on vähentynyt
- Osa-aikaisten/sesonkityöntekijöiden määrä on lisääntynyt

6. Mikäli työntekijöiden määrä yrityksessä on muuttunut, kerro halutessasi tärkeimmät syyt siihen

7. Onko koronapandemialla ollut positiivisia vaikutuksia liiketoimintaan? Jos on, millaisia? Esimerkiksi uusia palveluita, liiketoimintakonsepteja, yhteistyökumppanuuksia.

8. Mikä seuraavista yrityksen jatkuvuutta kuvaavista vaihtoehdoista arvioidi mukaan kuvaa yrityksesi tilannetta nyt / vuoden 2021 jälkeen?

	Nyt	Vuoden 2021 jälkeen
Yritystoiminta jatkuu	☐	☐
Yritystoiminta on keskeytetty tilapäisesti	☐	☐
Yritystoiminta on vaarassa loppua	☐	☐
Aion lopettaa yritystoiminnan	☐	☐
En osaa sanoa	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐
<input type="text"/>		

9. Kuinka arvioit seuraavien asioiden merkitystä omalle yritystoiminnallesi?

	Haittaa ratkaisevan paljon	Haittaa paljon	Haittaa jonkin verran	Ei haittaa yritystoimintaa	En osaa sanoa
Ravintoloiden sulkeminen	☐	☐	☐	☐	☐
Tapahtumien peruuntuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kokoontumisrajoitukset	☐	☐	☐	☐	☐

Koulujen sulkeminen/etäopetus	☐	☐	☐	☐	☐
Suositukset vähentää matkailua myös Suomen sisällä (THL/Hallitus)	☐	☐	☐	☐	☐
Investointien lykkääntyminen/peruuntuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Maahantulon rajoitukset	☐	☐	☐	☐	☐
Kansainväliset matkustusrajoitukset	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmämatkailun pysähtyminen	☐	☐	☐	☐	☐
Lentoyhteyksien puuttuminen	☐	☐	☐	☐	☐

10. Mitkä ulkopuoliset tekijät vaikuttavat yrityksesi liiketoiminnan palautumiseen? Arvioi kunkin väittämän tärkeyttä yrityksesi näkökulmasta.

1 - Ei merkittävää vaikutusta ... 5 - Erittäin merkittävä vaikutus

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa
Kokoontumis- ja liikkumisrajoitusten purkaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taloudellinen tuki ja rahoitukset	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kotimaan matkailun kysynnän jatkuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lähimatkailun suosion kasvaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luottamus matkailun turvallisuuteen palautuu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koordinoidut matkailurajoitukset ja -kuplat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjien välinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kotikunnan / maakunnan matkailumarkkinointi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Suomen matkailumarkkinointi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uusien tuotteiden kehittäminen esimerkiksi yksittäisille matkailijoille tai pienryhmille	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Toiminnan digitalisointi (esim. verkkomyynnin ja some-markkinoinnin kehittäminen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koronarokotusten edistyminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maakunnan koronatartuntojen ilmaantuvuuslukujen lasku	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Suomen koronatartuntojen ilmaantuvuuslukujen lasku	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kansainvälinen koronatartuntojen ilmaantuvuuslukujen lasku	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Millaiseksi arvioit yrityksesi liikevaihdon suuruuden seuraavilla ajanjaksoilla?

	Liikevaihto huomattavasti pienempi kuin vuotta aiemmin	Liikevaihto pienempi kuin vuotta aiemmin	Liikevaihto suunnilleen sama kuin vuotta aiemmin	Liikevaihto suurempi kuin vuotta aiemmin	En osaa sanoa
Kevät 2021	☐	☐	☐	☐	☐
Kesä 2021	☐	☐	☐	☐	☐
Syky 2021	☐	☐	☐	☐	☐
Talvi 2021-22	☐	☐	☐	☐	☐

12. Millaisia toimenpiteitä yrityksessäsi on koronan vuoksi jouduttu tekemään? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Ei mitään
- Liiketoimintakonseptin muuttaminen
- Toimintojen karsiminen
- Lomautukset
- Irtisanomiset
- Sesonkityöntekijöiden rekrytoinnin peruminen

- Yritystoiminnan lopettaminen
- Toiminnan keskeyttäminen toistaiseksi
- Aukioloaikojen lyhentäminen
- Tuote- tai palveluvalikoiman supistaminen
- Maksuaikapidennyksien pyytäminen
- Työntekijöiden karanteenit
- Siivouksen tehostaminen
- Asiakkaiden aktiivinen informointi turvaväleistä ja hygieniasta
- Muu, mitä?

13. Oletko hakenut lokakuun 2020 jälkeen tai hakemassa koronatukia tai rahoitusta?

Mikäli olet hakenut tai aiot hakea tukea, tarkenna tekstikenttään, mistä tuesta/tuista on kyse

- En ole hakenut
- En ole hakenut vielä, mutta aion tai harkitsen
- Olen hakenut ja saanut myönteisen päätöksen
- Olen hakenut ja odotan päätöstä
- Olen hakenut ja saanut kielteisen päätöksen

14. Jos yrityksesi ei hakenut mitään tukia, niin miksi? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Liian tiukat hakukriteerit
- Mikään tukimuoto ei sopinut yritykselleni/toimialalleni
- Työläs hakuprosessi
- En halunnut julkaista yritykseni tunnuslukuja
- Muu syy, mikä?

15. Millaista ulkopuolelta tulevaa tukea yrityksessäsi tarvittaisiin? Voit valita useita.

- Tukea tuotekehitykseen
- Tukea uusien liiketoimintamallien kehittämiseen
- Tukea digitaalisiin ratkaisuihin
- Yrittäjien välistä vertaistukea
- Apua uusien yhteistyökuvioiden käynnistämiseen muiden alueen yrittäjien kanssa
- Webinaareja ajankohtaisasioista
- Tiedottaminen koronatukien ja rahoituksen hakemisesta
- Yritysyhmien hankehakujen valmistelu
- Taloudellista tukea investointeihin
- Taloudellista tukea yrityksen perustoimintoihin
- Muuta, mitä?

16. Mitkä seuraavista ovat yrityksessäsi ajankohtaisia kehitystarpeita? Voit valita useita.

- Uusien palveluiden tuotteistaminen
- Sähköisten kanavien hyödyntäminen myynnissä ja markkinoinnissa
- Uusien asiakasryhmien houuttelemine
- Kestävyyden edistäminen yritystoiminnassa ja siitä viestiminen
- Henkilöstön kouluttaminen (ml. yrittäjän), tarkenna halutessasi
- Muu, mikä?

17. Halutessasi voit tarkentaa tähän yrityksesi ajankohtaisia tarpeita tukeen ja toiminnan kehittämiseen liittyen.

18. Vapaa sana
